

Norsk etnologisk gransking

februar 1995

Postboks 1010, Blindern

0315 OSLO

Oslo,

Særemne nr. 30

DET NORSKE HJEMMET 1945–95

NEG sendte i 1993 ut spørrelisten "Tingene og vi". Det har vært en stor interesse fra mange hold for svarene som kom inn. Som en forlengelse av den listen har vi den nærmeste tiden planlagt to spørrelister som hver på sin måte vil belyse *våre hjem* – våre hus – våre boliger.

Den første listen – den du har fått her – er laget av Kjetil Rolness. Han arbeider i Norsk Form, og er i gang med et prosjekt som skal ta for seg utformingen av det norske etterkrigshjemmet, og skildre innredningssmakens "veier mot vår tid". Prosjektet er omfattende og vil munne ut i en bok, en utstilling og en TV-serie høsten 1995.

I denne listen er hovedvekten lagt på å finne ut hva ulike personer og grupper faktisk liker og misliker, føler seg tiltrukket og frastøtt av når det gjelder hjeminnredning. Valg av ting til hjemmet speiler ikke bare eiernes skjønnhetsoppfatning, men også verdier, interesser og moraloppfatning, – kort sagt deres forestillinger om det gode liv. Derfor er det først og fremst *din personlige* smak og din subjektive oppfatning vi er ute etter i denne omgang.

Som vanlig ber vi deg lese godt gjennom hele listen før du begynner å skrive. Send oss gjerne *tydelige, detaljerte interiørfotografier*, men husk å oppgi om de er et lån eller en gave.

Lykke til!
Rosander

Anne Moestue og Göran

Hva forbinder du med ordet "hjem"? Med ordet "bolig"? Hva er det som gjør en bolig til et hjem? Hva legger du i det "å føle seg hjemme"?

Hva oppfatter du som det typiske for *norske* hjem, sammenlignet med andre land? Hva synes du er de viktigste *endringene* som har skjedd i hjemmene siden 1945? Er det bestemte *rom* i boligen som har forandret seg mer enn andre?

Fortell om noen av de mest minneverdige innredningstiltak, alt fra sofakjøp til en total oppussing, du/dere har satt i verk i årenes løp, og hvorfor de ble foretatt. Hadde du og din ektemake ulike roller eller oppgaver i forbindelse med disse tiltakene?

"Koselig" er et ord som vanskelig lar seg definere, men som ofte dukker opp når folk forteller om hjemmene sine.

Forsøk å tenke igjennom hva som kjennetegner et koselig hjem, gjerne i kontrast til et *ukoselig* hjem. Hva skal til for å gjøre et hjem koselig? Ha *gjør* du når du koser deg? Involverer kosen *andre* personer? Er det bestemte *steder* i hjemmet du benytter når du koser deg? Er det bestemte *tider* (på dagen eller i uka) du koser deg? Beskriv en stemning, en situasjon eller hendelse i hjemmet som du opplevde som spesielt koselig.

Noen mener det finnes en klar sammenheng mellom hjeminnredning og identitet: "Vis meg ditt hjem, og jeg skal si deg hvem du er." Andre mener at hjemmets utseende beror vel så mye på økonomisk evne, familiesituasjon, fritidsinteresser, gamle vaner eller rene tilfeldigheter.

Hva er din oppfatning? Fortell om tilfeller der du har fått bekreftet eller avkref- tet ditt inntrykk av et annet menneskes "personlighet" gjennom å besøke ved- kommende hjem. Hvilke ting i ditt eget hjem tror du forteller mest om deg selv?

Hva mener du er den største forskjellen mellom din egen smak og smaken til dine barn eller barnebarn, slik den i dag kommer til uttrykk i ditt og deres hjem? Bruk mest mulig konkrete eksempler. Hvordan har din egen smak forandret seg siden du var yngre? Er det stiler, materialer, gjenstander du en gang mislikte, men som du i dag har sans for (og omvendt)?

Beskriv det mest *smakløse* (frastøtende) interiøret du kan huske å ha sett. (Du kan hente skrekkeeksempler fra virkeligheten eller fra billedmedier – men hold deg til etterkrigstidens Norge.) Hva er den mest *smakfulle* (tiltalende) hjem- innredningen du har sett?

Finnes det innredningsløsninger som du respekterer eller beundrer, men som du likevel ikke kunne tenke deg å ha i ditt eget hjem? I så fall – hvorfor? Finnes det ting i ditt eget hjem som du ikke synes er noe særlig å se på (og som heller ikke har noen praktisk nytte), men som du likevel ønsker å beholde og ha stående framme? I så fall – hvorfor?

Foreningen Brukskunst (senere Landsforbundet Norsk Brukskunst) arbeidet fra 1918 for å "heve det alminnelige smaksnivå" gjennom ulike former for opplysningsvirksomhet om møbler, tekstiler, glass og annet utstyr til hjemmet. Aktiviteten var størst på 40- og 50-tallet, da foreningens medlemmer arrangerte faste høstutstillinger i Kunstnernes Hus i Oslo, boligutstil- lingen i OBOS-blokker, opprettet lokalavdelinger (i Bergen, Trondheim, Stavanger og Kristiansand), utga bladet Bonytt og skrev bøker som f.eks. Odd Brochmanns bok "Om stygt og pent" (1953).

Kjenner du til dette folkeopplysningsarbeidet? Visste du om det den gang? Lot du deg inspirere ved å besøke utstillingene eller lese (interiør)arkitektenes artikler og bøker? Vet du om andre som gjorde det?

Her er noen stikkord fra vår hjemlige kulturhistorie som kan vekke noen asso- siasjoner eller minner. Kanskje du har bestemte erfaringer eller kjenner histo- rier som knytter seg til noen av disse tingene? Skriv ned det som faller deg inn, og gjerne så subjektivt og spontant som mulig.

- *Teak*møbler (eller andre bruksting av teak)
- Seksjon (reol)
- Åpen planløsning
- Negerdame av gips (til å henge på vegg eller stå på hyller, o.l.)
- Kjøkkenbord av Respatex
- Stressless-stol
- IKEA
- Vaskemaskin
- Sølvsuper (radioen)

Kjetil Rolness